

ДЪРЖАВНА ФИЛХАРМОНИЯ РУСЕ

K 78/K 81

120000868367

~~K 1985~~
~~44~~

753.2

к 78
к 81

ДО "Музика"

Държавна филхармония - Русе
носител на орден "Червено знаме на труда"

-

К О Н Ц Е Р Т

посветен на 80-годишнината от рождението на

ДМИТРИЙ ШОСТАКОВИЧ

-

с участието на Представителен мъжки хор "Г у с л а" - София

Диригент - н.а. А ли п и Н а й д е н о в

Диригент на хора - Валентин Бюевски

Солисти:

з.а. Д и м и т ъ р П е т к о в - бас

Д и м о Д и м о в - пиано

Йордан Коухаров - тромпет

-

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868367

13 юни, петък

Начало - 19ч.

зала Дом на културата

Сезон 1985 - 86г.

447514

ПРОГРАМА:

.I.

XX Сюита из балета "Болт"

- Увертюра
- Бюрократ
- Танц на Ломов
- Танц на Козелков
- Интерлюдия
- Опортюнист
- Общ танц и апофеоз

Концерт за пиано №1, оп.35

- ALLEGRO MODERATO. ALLEGRO VIVACE
- LENTO
- MODERATO
- FINALE

.II.

Симфония № 13, оп. 113 - за соло-бас, хор от
баси и оркестър, по
текст на Евг.Евтушенко

- Бабий Яр - ADAGIO
- Юмор - ALLEGRETTO
- В магазин - ADAGIO
- Страх - LARGO
- Карьера - ALLEGRETTO

80-годишнината от рождението на ДМИТРИЙ ШОСТАКОВИЧ днес се чествува официално от световната музикална общественост. И това не е само почит към името на големия съветски майстор, а и израз на дълбоко преклонение пред най-величавата фигура в музиката на XX столетие, един от малцината композитори – класици на нашето време.

В съзнанието на любителите Шостакович – това е авторът на прочутата Седма, "Ленинградска" симфония, на епичната Осма симфония, на Седмия и Осми струнен квартет, на Концерта за виолончело и Двадесет и четирите прелюдии и фути за пиано... И все пак, независимо че времето превърна в своеобразен символ изброените съчинения, те съвсем не изчерпват онова почти парадоксално многообразие, с което блисти днес музикалното наследство на майстора.

Така всяко намерение да се направи концертен портрет на именития композитор се оказва изключително трудно. Но в програмата тази вечер съществува една обща идея, която обвързва по особен начин трите заглавия. Тя извежда онези страни в музиката на Шостакович, за които се пише сравнително малко в популярната литература. В случая, това са съчинения, в които Шостакович се обръща към парливи – те въпроси на деня, към актуалната гражданска тематика – линия в музиката на съветския майстор, която очертава богата на отсенки еволюция. В нея всяко следващо стъпало е ново достижение, ново откритие. Несъмнено неин връх е една от последните симфонии на Шостакович – Тринадесетата.

Днес почти не се помни факта, че младият Шостакович е написал няколко балета. Нещо повече, нищо, или почти нищо не се говори в посветената на автора литература за обстоятелствата, за историческия и социален декор, на чийто фон се разгръща младежкят дар на Шостакович. А интересни, поне за днешния слушател, факти има. Така например, края на 20-те и началото на 30-те години Шостакович работи усилено в областта на драмата и балета. И това съвсем не е случайно, защото съвпада с активен и неособиновено плодovit ренесанс на масовите зрелищни жанрове в изкуството на младата съветска държава. Сред идеолозите несъмнено най-ярката фигура е театралът Майерхолд. В литературата между най-интересните явления е прозата на М. Зощенко / един от близките съмишленици и поклонници на Шостакович!/. От своя страна, в музиката, Шостакович се оказва не само първият следовник на тази открито демократична платформа, но и неин пламенен защитник. Дълбоките "сонди" в масовия музикален бит

от епохата на агиттеатрите и непретенциозната сцена на съветската музикално-театрална самодейност оставят трайни следи в неговото творчество.

"БОЛТ" е вторият балет на Шостакович /след "Златният век"/, създаден изцяло в духа на самодейните агиттеатри. Либретото – твърде схематично – се опира на актуална за времето тема – борбата на прогресивните работници с вредителите и провокаторите. Почти в духа на "черно-бялата" драматургия, доста преднамерено, е написана и музиката към балета. Като по правило, бодрите маршови интонации са свързани с положителните персонажи, а пародийните шлагерно – салонни мотиви – с отрицателните. От балета остават слаби следи, но трайното се оказва нейният оркестров пласт. И разбира се, най-вече подобрите в тази скита епизоди, които звучат със същата физиономичност, театрална яркост и усет към портретиране на ситуации и образи, както и познатите по-късни партитури на Шостакович.

Сравнително малко знаем и за концертния инструментален жанр в музиката на Шостакович, особено що се отнася до ранните, младежки опуси. Но ПЪРВИЯТ КЛАВИРЕН КОНЦЕРТ говори красноречиво и настоятелно сам за себе си. Ако в големите изследвания липсва специално място, отделено на тази творба, на концертния подиум я срещаме често. Дали заради свежите и оригинални музикални находки, или откровения, привлекателен еkleктизъм на неговата музикална реч, а като цяло и широката демократична основа на музикалната лексика, но този концерт е може би единственият сред ранните опуси на Шостакович, който се радва на подобен интерес. Впрочем, твърде любопитен е фактът, че той е създаден само три години след партитурата на "Болт" /1933г./ и не случайно откриваме в двете съчинения близки, родствени черти – особено що се отнася до активното "вмешателство" на т.н. приложни жанрови интонации. Някъде музиката звучи като вил, остроумен, дори хаплив афоризъм, другаде – внезапните обрати на мисълта ни отправят към традициите на музикалната класика от Бах до Бетховен.

ТРИНАДЕСЕТА СИМФОНΙΑ се появява цели тридесет години след "Болт" и Първия клавирен концерт – 1962г. Но и в годините на своята творческа зрялост Шостакович не загубва остротата на идеите си. Тъмно обратно, извървяният път сякаш изчиства всичко излишно, елифира до съвършенство детайлите, а социалните мотиви "пробиват" и най-свнчестите страни на човешката природа. Нека не забравяме, че

този път минава не само през тези две партитури. Свое, важно място там заемат и операта "Нос", и Девета симфония, а и редица опуси от камерно-инструменталния жанр. Но тук, в Тринадесета симфония, социалната тема звучи с особена сила. Тя поражда във всичко – съдържание, средства, мащаби. С удивителен усет на познавач Шостакович задвижва мощната "спирала" на човешката нравственост – от баналното до изключителното, от ниското до възвишеното. Силен съзвучник открива и в лицето на Евгений Евтушенко, чийто текст носи познатия публицистичен патос на неговата поезия, безапелационна, изчистена от всякакви условности и поетически илюзии, дори и тогава, когато тяхното отсъствие създава "неудобства". Откриваме ги и в стиховете на Тринадесета симфония – в странното съжителство на "биговата" проза с високата поезия.

По повод музиката на тази партитура Шостакович пише:

"В Тринадесета симфония аз поставих проблема за гражданската, именно за гражданската нравственост!"

Неговите изследователи я наричат "симфония – проповед", сравняват я с поучителните внушения на една ярка социална притча. Имат право и онези, които търсят в нея близост с големите вокално-симфонични съчинения на неговия предшественик Малер. Да, и към края на своя живот Шостакович не се отказва от традициите. А може би и именно заради това приемаме неговата Тринадесета симфония като пламенна проповед за най-важните и значими истини на нашето време. Музиката на Шостакович е драматически изразителна – когато се вглежда в тъмните сенки от миналото, лирически възвишена – когато се обръща към святия образ на майката /III ч./, и остро бичуваща – когато "разтваря" язвите на човешката нравственост /II, IV и V ч./. Така постепенно и все по-настойчиво – от историята към съвременното, от "голямата" към "малката" правда – в музиката се разгръща мета-фора, надрастваща обичайните сравнения и асоциации. Тя е и във формата, и във вътрешната идея – в сложното взаимодействие между публицистичното ораторско слово на вокалните партии и полемичния патос на оркестровата реч. Музиката сякаш надмогва "чисто" музикалните внушения, за да изостри до краен предел – отчетливо и недвусмислено – публицистичната атака на идеята.

Симфонията е изпълнена за първи път през 1962г. в Москва, под диригентството на К.Кондрашин. Солист – Виталий Громатски. Българската премиера е реализирана от Русенска филхармония през 1978г.,

с диригент н.а. Алипи Найденов и солист - първият изпълнител на симфонията в Москва - Виталий Громатски.

З.а. ДИМИТЪР ПЕТКОВ е известен и търсен изпълнител на музиката на Дм.Шостакович. В репертоара му са включени почти всички произведения за бас на именития съветски композитор. Д.Петков изпълнява Тринадесета симфония с Берлинската филхармония /дир. К. Пендерецки/, в Лондон /дир. Андре Превен/, Бостон /дир.С.Озава/, Лос Анджелис /дир.З.Мета/, Ню-Йорк - "Карнеги хол", Монреал /дир. Шарл Дютуа/, Милано /дир. В.Федосеев/.

Димитър Петков притежава запис на Тринадесета симфония, реализиран от грамофонната фирма ЕМІ, с Лондонския симфоничен оркестър, под диригентството на Андре Превен.

Из "ПАМЕТНАТА КНИГА" на оркестъра:

"Скъпи приятели, сърдечно ви благодаря за радостта, която изпитах, концертирайки с вас. Желая ви големи творчески успехи!

ваш Дмитрий Шостакович"

24 януари, 1958 г.

"Изявявам своята радост от съвместната работа с оркестъра на Русенска филхармония, младежки хор и големия музикант - диригента Алипи Найденов. Желая на целия музикален колектив творчески успехи..."

Виталий ГРОМАТСКИ

20 март, 1978г.

"Концертът ви ще остане връх на фестивала "Софийски музикални седмици - 1979". Особено 13 симфония от Шостакович. Работата на Алипи Найденов е гордост за българската диригентска школа. Оркестърът още веднъж показва какво значат 30 години всеотдайна и плодотворна работа! Това е оркестър - модел за нашето симфонично дело."

н.а. проф. Константин ИЛИЕВ

5 юли, 1979г.

ТРИНАДЕСЕТА СИМФОНИЯ

музыка — Дм. Шостакович

текст — Евг. Евтушенко

БАБИЙ ЯР

Над Бабьим Яром памятников нет.
Крутой обрыв, как грубое надгробье,
мне сегодня столько лет,
как самому еврейскому народу.

Я тут стою, как будто у криницы,
дающей веру в наше братство мне.
Здесь русские лежат и украинцы,
лежат с евреями в одной земле.
Мне кажется, что Дрейфус это я.
Мешанство мой доносчик и судья!
Я за решеткой, я попал в кольцо,
затравленный, оплеванный,

оболганный,
и домочки с брюссельскими оборками
визжа, зонтами тычут мне в лицо.
Мне кажется, я мальчик в Белостоке.
Кровь летса, растекаясь по полам.
Безчинствуют вожди трактирной стойки.
И пахнут водкой с луком пополам.
Я сапогом отброшенный, безсильный,
напрасно я погромщиков молю.
Под гогот: "Бей жидов! Спасай

Россию!" —

лабазник избивает мать мою.
О, русский мой народ,
я знаю, ты по сущности

интернационален,
но часто те, чьи руки нечисты,
твоим чистейшим именем бряцали.
Я знаю доброту моей земли.
Как подло, что и жиличкой не дрогнув,
антисемиты нарекли себя "Союзом

русского народа".

Мне кажется: я — это Анна Франк,

прозрачная как веточка в апреле,
и я люблю, и мне не надо фраз,
но надо, чтоб друг в друга мы смотрели.
Как мало можно видеть, обонять!
Нельзя нам листов и нельзя нам неба,
но можно очень много — это нежно
друг друга в темной комнате обнять.

" — Сюда идут!" — "Не бойся. Это гулы
самой весны,

она сюда идет.

Иди ко мне, дай мне скорее губы!"

— "Ломают дверь!" — "Нет! Это

ледоход!"

Над Бабьим Яром шелест диких трав,
деревья смотрят грозно, по судейски.
Здесь молча все кричит и, шапку сняв,
я чувствую, как медленно седею.

Я думаю о подвиге России,
фашизму преградившей путь собой,
до самой наикрохотной росинки,
мне близкой всюю сутью и судьбой.
Ничто во мне про это не забудет.

"Интернационал" пусть прогремит,
когда навеки похоронен будет
последний на земле антисемит.
Еврейской крови нет в крови моей,
но ненавистен злобой заскоруждой,
я всем антисемитам как еврей,
и потому я настоящий русский!

КМОР

Цари, короли, императоры,
сластители всей земли,
командовали парадными,
но кмором, но кмором, не могли.
В дворцах именитых особ,
все дни возлежащих выхолены,
являются бродяга Эзоп,
и нищими они выглядели.
В домах, где ханжа наследил

своими ногами шуплыми,
всю пошлость Ходжа Нсредин сшибал,
как шахматы, шутками!
Хотели кмор купит —
да только его не купиш!
Хотели кмор убить,
а кмор показывал кукиш!
Бороться с ним — дело трудное.
Кознили его без конца.
Его голова отрубленная
торчала на пике стрельца.
Но лишь скомороши дудочки свой
начинали сказ,
он звонко кричал:
"Я туточки!"
И лихо пускался в пляс.
В потрепанном в куцем пальтишке,
понуясь и словно каясь,
преступником политическим он,
пойманный шел на казнь.
Всем видом покорность выказывал,
готов к неземному житью,
как вдруг из пальтишка выскальзывал,
рукой махал и тю-тю!
Кмор прятали в камеры,
до черта с два удалось.
Решетки и стены каменные
он проходил насквозь.
Откашливаясь простезунно,
как рядовой боец,
шагал он частушкой — простушкой
с винтовкой на Зимний дворец.
Привик он ко взглядам сумрачным,
но это ему не вредит,
и сам на себя с кмором
кмор порой глядит.
Он вечен. Он ловок.
И юрок, пройдет через все, через всех.
И так, да славиться кмор!
Он мужественный человек.

В МАГАЗИНЕ

Кто в платке, а кто в платочке,
как на подвиг, как на труд,
в магазин по одиночке
молча женщины идут.
О, бидонов их бряпанье,
звон бутылок и кострюль!
Пахнет луком, огурцами,
пахнет соусом "Кабуль".
Зябнув, долго в кассу стоя,
но куда движусь к ней,
от дыхания женщин стольких
в магазине все теплей.
Они тихо поджидают,
боги добрые семьи,
и в руках они сжимают
деньги трудные свои.
Это женщины России.
Это наша честь и суд.
И бетон они месили,
и пахали и косили...
Все они переносили,
все они перенесут.
Все на свете им посилено,
сколько силы им дано!
Их обсчитывать постыдно!
Их обвешивать грешно!
И в карман пельмени сунув,
я смотрю, суров и тих,
на усталые от сумок
руки праведные их.

СТРАХИ

Умирают в России страхи,
Словно призраки прошлых лет.
Лишь на паперти, как старухи,
Кое-где еще просят на хлеб.
Я их помню во власти и силе
при дворе торжествующий лжи.
Страхи всюду, как тени, скользили,

проникали во все этажи.
Потихоньку людей приручали
и на все налагали печать.
Где молчать бы, кричать приучали,
и молчать, где бы надо кричать.
Это стало сегодня далеким,
даже странно и вспомнить теперь.
Тайный страх перед чьим-то доносом,
тайный страх перед стуком в дверь.

Умирают в России страхи.

Ну, а страх безотчетный остался
с иностранцами что, а с женой!

Ну, а страх безотчетный остался
после маршей вдвоем с тишиной.

Не боялись мы строить в метели,
уходить под снарядами в бой,
но боялись порою смертельно
разговаривать сами с собой.
Нас не сбили и не растлили, и
недаром сейчас во врагах
победившая страхи Россия
еще больший рождает страх.
Страхи новые вижу, светлея,
страх неискренним быть со строной,
страх неправдой унизит идеи,
что являются правдой самой.
Страх фанфарит до одуренья,
страх чужие слова повторять.
Страх унизить других недоверьем
и чрезмерно себе доверять.

Умирают в России страхи.

И когда я пишу эти строки
и порою невольно спешу,
то пишу их в единственном страхе,
что не в пользу силу пишу.

КАРЬЕРА

Твердили пастыри,
что вреден и неразумен Галилей.
Но, как показывает время,
кто неразумней-тот умней.
Ученый сверстник Галилея,
был Галилея не глупее.
Он знал, что вертится Земля,
но у него была семья.
И он, садясь с женой в карету,
свершив предательство свое.
Считал, что делает карьеру,
а между тем губил ее.
За осознание планет
шел Галилей один на риск
и стал великим он....
Вот это понимаю карьерист!

И так, да здравствует карьера,
когда карьера такова,
как у Шекспира и Пастера,
Ньютона и Толстого, - Льева? - Льева!
Зачем их грязью покрывали?
Талант-талант как ни клейми.
Забыты те, кто проклинали,
но помнят тех, кого кляли.
Все те, кто рвались в стратосферу,
врачи, что гибли от холер,
вот эти делали карьеру!
Я с их карьер беру пример!
Я верю в их святую веру.
Их вера межуство мое.
Я делаю себе карьеру, тем,
что не делаю ее!

